

Euroopa kannatus Ukraina suhtes katkemas

KES KELLELE LILLI ANNAB? Kas Eesti poliitik Ukraina presidendile või Ukraina president Viktor Yanukovych võluvale Mailis Repsile? Reps käis eelmisel nädalal Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee delegatsiooni koosseisus visiidil Ukrainas.

<http://www.president.gov.ua/en/gallery/1656.html#28304>

Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee liikmena valiti mind aasta eest Ukrainat monitoorima – jälgima, kuidas Ukraina viib ellu Euroopa Nõukogu ees võetud kohustusi. Euroopa Nõukogu liikmed peavad demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi reeglitest kinni pidama.

MAILIS REPS

Riigikogu liige,
Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee liige

Viimase kümnendi jooksul on Ukraina pidevalt olnud rahvusvahelise tähelepanu keskmes, kuid kahjuks mitte just positiivses võtmes.

Peale presidendivalimisi alustas vastvalitud president Viktor Yanukovych hoogsalt reformide elluviimist, mis eelmise presidendi ajal olid parlamendi, presidendi ja peaministri vaheliste kemplemiste tõttu peatunud. Euroopa riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid märkasid nii mõnegi reformikava juures murelikke märke võimu koondamisest, kuid liiga kiireid kokkuvõtteid ei soovitud ka tegema hakata. Oli ju president just valitud ning Timoshenko ja Yushchenko omavaheline arveteõindamine oli kõiki ära tüüdanud.

Meedia püüab valitsusele meeldida

Seetõttu võeti ka Euroopa Nõukogus märke meedia kontrollimisest, kohtusüsteemi allutamise poliitilisele survele ning julgeolekuorganite erilist huvi opositsiooni ja valitsusväliste organisatsioonide suhtes äraootavalt. Tänapäevaks on mitmed märgid muutunud trendiks, mis selgelt näitab, et president Yanukovych ja Regioonide Partei soovivad Ukraina ühiskonda vertikaalselt üles ehitada. Kõige häälekamalt esitasid oma vastuseisu president Yanukovychi reformidele ajakirjanikud, kes muretsesid, et sõnavabadus ja meediavabadus Ukrainas on ohus. Enamikel kohtumistel Ukrainas on ajakirjanikud ja sõnavabaduse eest seisvad organisatsioonid rõhutanud, et tsensuuri Ukraina poliitikute poolt ei rakendata, küll aga püüavad meediaväljaannete omanikud uuele võimule meelepärased olla. Põhjustena tuuakse välja vajadus oma teiste äridega pinnale jääda, ei soovitata võime pahandada või loodetakse meelepärase käitumisega võita presidendi usaldust. Selline iseeneslik tsensuur on märgatav, sest uudistesaadet räägivad positiivselt ainult valitsevast koalitsioonist.

Kohtunikud poliitilise surve all

Teise vaidlusküsimusena on arutluse all kohtureform. Kohtusüsteemi reformi on Ukrainas juba ammu oodatud, sest rahva usaldus kohtusüsteemi vastu on madal ning korruptsioon on levinud kõrgel tasemel.

Loe edasi lk 8

Oktoobripööre ja kolmas tee

Tallinnas oli pärast 1917. aasta 7. ja 8. novembril (ukj) toimunud oktoobripööret vaikne ja rahulik. Rahvas tundus halli massina, kellest üksikud Petrogradis toimunud pöörded juttu tegid, kirjutas „Päevaleht“ (27.10.1917). Ka „revolutsiooni hällis“ elati tavalist elu. Relvastatud ülestõus möödus peaaegu veretult, sest rahvas oli poliitikast tüdinud. Maailma ajaloo käik oli aga muutunud.

KARL LUST, SDE

Meeletu majanduskasv

Ei me ise ega maailm ei jõua ära imetleda Eesti 8,5-protsendist majanduskasvu, mis on kõrgeim Euroopas. Euroopa kõrgeim on meil aga ka inflatsioon ja suurim oli ka majanduslangus (15%).

1913. aastal oli mitteeuroopalikest riikidest arenenuim Venemaa, kelle majanduskasv oli tol ajal maailma võimsaim: rahvuslik rikkus kasvas 6%

aastas, samal ajal kui Saksamaal 4,7% ja USA-s 4,4%. Riigieelarve oli tasakaalus. Raha kulutati eeskätt riigiettevõtetele ja sõjaväele, sotsiaalkulud väiditi. Riigivõlg oli 8,8 miljardit kuld rubla, kuid seda suudeti teenindada. Viiel sõjaeelisel aastal oli kasv rasketööstuses 50%, kerge tööstuses 20%, kaubakäibes 64%, palgad tõusid 25%. Eesti tänased haridusnäitajad on formaalselt head. Ka sõjaeelisel Venemaal tehti hariduse

vallas suisa imet: kirjaoskus tõusis 20 protsendilt 40 protsendini, üliõpilaste arv aga 30 000-lt 120 000-ni.

Majanduskasv Venemaal eri valdkondades 1899-1913

(protsentides)
teravilja kogutoodang 47
teraviljatoodete väljavedu 84
eksport 142
kivisöetoodang 174
malmi ja terase tootmine 70
raudteede pikkus 113
puuvilla tarbimine 53
hoiused 177

SKT per capita 1913 \$

USA 365
Saksamaa 179
Venemaa 66

Venemaa rahvastel polnud aimu, et rikastes riikides tarbiti

ostukaupu 10–20 korda rohkem, kuid tajuti ühiskondlike vastuolusid ja ebaõiglust.

Euroopas saja aasta jooksul aset leidnud revolutsioonide põhjused peitusid ühiskondlikes vastuoludes. Venemaa majanduslik mahajäämus tingis kaotuse sõjas.

Sotsiaalprobleemide ignoreerimine

Maailma põhivastuolud tulid kõige selgemini ilmsiks Venemaal. Riigis valitses konservatiivne kristlik feodaaliganiditega paremäärmus. Tsaarivõimu jumaliku päritolu eitajad pandi kirikuvande alla. Valitsus oli juba Peeter I ajal rahvast täiesti võõrandunud. Esimesed poliitilised õigused ja inimõigused olid kätte võidetud alles 1905. aasta revolutsiooni päevil.

siooni päevil.

Venemaa klassistruktuur

1913 (protsentides)
aadlikud ja kodanlus 16
töölised ja teenistujad 17
talupojad 67

Keskclass oli nõrk. Ka Eestis on see praegu nõrk. Ülirikkad elasid lustielu vaeste arvel, kellele maksti 10-tunnise tööpäeva eest näljapalka. 1905. aastal puhkes revolutsioon, mis lõppes kaotusega, kuid oli 1917. aasta revolutsioonide peaproov. Venemaa ajaloo kulgu kiirendas Esimene maailmasõda, mis tõstis toidu hinda üle viie korra, samal ajal kui kaardiga saadav leivanorm langes 200–400 grammile päevas. Tsaari ei toetanud isegi mitte

enam Vene armee kindralid. Kui veebruaris puhkes pealinna nälgimäss, tuli sõjavägi rahva poole üle. Venemaast sai vabariik ja õiguste poolest ilmselt maailma kõige vabam maa.

Aga polnud leiba, ja kui pole leiba, pole ka vabadust – nii on õelnud Suure Prantsuse revolutsiooni üks juhte Maximilien Robespierre. Sõda kestis edasi. V. I. Lenin lubas rahvale rahu ja leiba. Kuna riik töötuid, kodutuid ja nälgijaid ei aidanud, aitasid need ennast ise. Sündmuste keskpunktis olnud USA ajakirjanik John Reed märkas, et pinnale kerkisid põhjakihid.

Loe edasi lk 7

Juhtkiri

Me ei taha piima valada sõnnikusse

JUTA JAAKSON
Rägavere, Virumaa

On kaunis sügispäev. Kõnnin mööda metsäärsse kõrrepõllu serva. Hea, et leidub naabervallas viljakasvatataja, kes maad harib. Ainult sügisel on loodus nii mitmekesine. On vihma, tuult, tormigi, aga täna – lehekuld ja taevastähti. Ehtsam ja ilusam kui Ermitaažis. Siit metsanurgast avaneb imeilus vaade kodukülale. Loendan mõttes ja saan 47 talumaja, kus elasid enamasti lasterikkad pered. Nendest on nüüd kümnekond täiesti kadunud, osa seisab tühjalt, osa on omandanud meie küla majandav suurfarmi omanik. Elanikke leidub 20 majas ja ainult kümnest elamust käib inimesi tööl.

Loetlen majupidi elanikke: üks töölkäija, kaks pensionäri, üks pensionär, üks pensionär, kaks pensionäri, tühi, üks töölkäija ja teine pensionär, tühi, tühi, tühi, tühi, lagunenu, üks pensionär. Ja ikka samas vaimus edasi. (Kellele oleks vaja teha külakiike?) Vallas hingitseb veel kool. Meie külast käib seal üks laps.

Kas oleks Eesti Vabariigis võimalik, et ka paar hektarit viljakat põldu ühe pere ära elataks? Lehm on ennegi rasketel aegadel aidanud inimestel toime tulla. Kui oleks külas palju väiketalunikke, oleks inimestel tööd ja leiba, kaunis loodus ümberringi. Ei tea, kas tahaks nii väga võõrsile minna. Kõik ei ole kontori-, arvuti- ja linna-inimesed.

Väiketalude jaoks tuleks aga riiklikult tingimused luua. Vabariigi algaastate peaminister Edgar Savisaar plaanis kindlustada talude taastamiseks riigi poolt kolm kõige tähtsamat: tee, elekter, vesi.

Tuli peaministriks Mart Laar, ja hea algatus jäi katki. Helesinine taluunistus oli meilgi. Oli loots, et 10 ha põldu ühe neljaliikmelise pere ära toidab. Sai veel rublade eest Moskva alt traktor toodud, laut ehitatud, haakeriistu muretsetud. 18 tonni kartuleid talve jooksul sigadest läbi lastud. Vasikast lehm üles kasvatatud. Palju tööd tehtud, palju kogetud, palju õpitud. Lõpuks tõdesime, et oleme oma raskele tööle peale maksnud.

Ühe asjaga me hakkama ei saanud. Polnud võimalik oma toodangut müüa. Kuna me riigitöölt ei julgenud ära tulla, ei olnud aega turul seista. Meiereid ja piimapükid kadusid. Piima viisime töökaaslastele. Suvepuhkuste aegu ei olnud seda kuhugi panna. Kui paar korda piima sõnnikusse valasime, müüsimise oma südame külge kasvanud lehma farmile, kus ta varsti õnnetu otsa leidis.

Väiketaluniku abistaks riiklik kokkoo. Kas seda on meie nn õhukeses riigis palju tahta! Tuuakse ju Euroopast pruugitud autosid, küllap sealt saaks ka pruugitud põllutöömehinaid.

Uued on alguseks liiga kallid. Oma talupidamise ajal vaatasin näitusel paraja suurusega kombaini ja arvutasin välja, et pean 37 aastat ja 5 kuud oma palga tervenisti kõrvale panema, et sellist osta.

Kas meil on veel Eestis masinatehaseid, kus väiksema põllulapi omanikule masinaid ja tööriistu teha? Nii nagu 19.–20. sajandi vahetusel oli Franz Krulli tehase?

Kas meil on veel kooli, kus talupidajaid välja õpetada? Kas on uuritud väiketalude majandamist näiteks Saksamaal või Poolas?

Maale on vaja hing sisse puhuda! Mida me oma unistuste turistidele näitame? Kas lagunenu talumaja, kolhoosiaegsete tootmishoonete varemeid, võssakasvanud põlde?

Eestimaad nimetati Venemaa sealaudaks. Kas see oligi nii halb? Praegu on käe-jala juures põhjatu Peterburi turg. Kas peame ülbelt üle öla Venemaa poole vaatama, või oleks targem oma kaupa sinna müüa?

Euroopa kaubavirnad juba pressisid piiri taga, ja nii kui võimalus avanes, oli Eesti sealt tulnud kaup täis. Selle laviini vastu on oma toodanguga raske minna. Mingem siis sinnapoole, kus meie töö tulemust vaja võib minna. Ja tehkem ruttu! Kergesti võidakse meist lihtsalt üle astuda.

Aeg on Eestimaa asjad alustaladeni ümber vaadata.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
6 274 573

Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Simson: meie tooksime riigieelarvesse juurde 180 miljonit eurot

Riigikogu Keskfraktsioon esitas riigieelarve juurde muudatusettepanekud, mis sisaldavad lasteaedades lisakohtade loomist, õpetajate palgatõusu, toasooja käibemaksu alandamist, kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist kriisieelsele tasemele, tasuta koolilõunate toetuse suurendamist ning laiendamist gümnaasiumidesse ja koolieelsetesse lasteasutustesse.

„Valitsuse kärped lõpetasid programmi „Iga lapsele lasteaiakoht“, kuigi see oli nende üks olulisemaid lubadusi. Riigipoolsed kärped lasteaedade arvelt on viinud olukorrani, kus lasteaiakohtade nappus on paljude omavalitsuste mure ning osa linnu eesotsas Tartuga on lasteaedade küsimust asunud lahendama lastevanematelt võetava kohatasu tõstmisega üle 37%“, põhjendas fraktsiooni esimees Kadri Simson (pildil) oma erakonna

ettepanekute vajadust. „Soovime leevendada olukorda, kus kasvav inflatsioon on märgatavalt vähendanud inimeste toimetulekut. Õpetajate meeleavaldus näitas, et hariduse alarahastamine on jõudnud kriitilise piirini. Toetame Haridustöötajate Liidu seisukohta, et õpetajapalk peab jõudma keskmisele palgale järele ning 2012. aastal tuleb õpetajate töötasu tõsta vähemalt 20%.“

Simson tõi eraldi välja politsei- ja päästeametnike olukorra parandamise hädavajaduse ning soojusenergia käibemaksu langetamise 20 protsendilt 9 protsendile. „Kui me ei kasuta kiiresti riigi võimalusi hinnatõusu leevendamiseks, ei jõua me suvel küttevõlglasi üleski lugeda. Meie ettepanekute rahastamisallikaks on astmeline tulumaks, mis lisaks riigieelarvele täiendavat tulu 180 miljonit eurot,“ kinnitas Simson.

Tallinna raadio on väga hea mõte

Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikme Priit Toobali arvates on Riigikogu liikme Rainer Vakra idee luua Tallinna raadio väga hea mõte. Toobali sõnul peaks sealjuures kaaluma Rahvusringhäälingu raadiojaama „Raadio Tallinn“ kasutamist.

„Rahvusringhäälingul on täiesti olemas isegi sobiva nimega raadiojaam „Raadio Tallinn“, mis võiks alustada Tallinna linnavalitsusega koostööd pealinna olulisimate sündmuste ja uudiste kajastamisel,“ rääkis Toobal. Tema sõnul pakub hetkel Raadio Tallinn uudiseid nii Eestist kui ka välismaalt, näiteks BBC pro-

Toobal

Vakra

grammi edastades. „Tasub kaaluda mõtet, kas ja kuidas oleks võimalik koostöö edastamiseks eraldi saadetena meie pealinnas toimuvat.“

Vakra ütles 2. novembril Delfile, et Tallinna Televisioon tuleks muuta hoopis raadiojaamaks – raha läheks vähem ega peaks ka oma näo kaotamise hinnaga konkureerima eratelekanalite programmidega.

„Oma raadioprogrammi loomine ei tohiks aga sündida Tallinna Televisiooni kaotamise teel – mida laiemalt pealinna tegemistest kogu Eesti inimesi teavitatakse, seda parem,“ leidis Toobal.

Toomas Varek sai imeliseks vanaisaks

Rakvere linn tunnustas Lääne-Virumaa Pensionäride Ühingu tänupeol „Minu armas memme-taati“ piirkonna imelisi vanavanemaid, avaldades austust vanematele ja vanaisadele laste ja lastelaste kasvatamise, jagatud hoole ning armastuse eest. Viie imelise vanavanema seas sai tunnustuse ka endine kauaaegne Keskerakonna Lääne-Virumaa piirkonna esimees, Riigikogu kolme koosseisu liige ja aastatel 2006–2007 Riigikogu spiker Toomas Varek (pildil). Praegu on Varek tegevpoliitikast pisut eemaldunud ja tegeleb ettevõtluse, terviseenduse ning, nagu näha, isa ja eriti vanaisa ülesannete silmapaistva täitmisega.

Varekil on tütar Triin ja poeg Rene, kel on kahepeale viis last, kes tegidki Toomas Varekust imelise vanaisa. Erakonnakaaslased kõigilt rinnetelt õnnitlevad Toomas Varekut nüüd vahest kõige auväärsema tiitli puhul, mida elu talle pakkunud on!

Ühtlasi soovib Kesknädal lisaks Toomas Varekule ka kõigile teistele isadele ja vanaisadele head isadepäeva, mis sel aastal on 13. novembril. Kuigi ühiskond räägib rohkem emadest ja emasüdamest, uskuge – ükski laps pole siia ilma sündinud ilma isata! Tänu teile, armsad isad, kes te olete oma järeltulijaid ka kasvatama ja armastama jäänud!

HIIBUSE NÄDAL

Kaosest korrani veel pikk tee

Viimastel kuudel on Euroopas aset leidnud tõeline tulevärk. Peaaegu kõik tuntumad majandusekspertid ennustavad eurotsoonile kaost, hoiatatakse võimaliku kodusõja eest Kreekas, hirmutatakse Hiinaga, kes väidetavalt ostab Lõuna-Euroopat üles jne. Pärast pikka ja õitsvat rahuaega on eelkõige läänepoolsemas Euroopas saabunud suur segaduste aeg.

INDREK VEISERIK

Väike ja tubli Eesti näib olevat aga kõigil aegadel suurte segaduste kulminatsioonil ajal ikka ja alati esirinnas.

Kui NSV Liitu astusime mitte-vabatahtlikult, siis tänapäeval on rahvas peaminister Andrus Ansipi juhtimisel sööstmas otse teravate sündmuste keerisesse. Vaid mõni kuu pärast eurotsooniga liitumist seisab meie paljukannatanud rahvas silmitsi kohustusega terve Euroopa ees – päästa ühisraha €. Eesti asuski EFSF-iga liitudes 2 miljardi euroga garanteerima Kreekale antavat laenu.

Tänavu 11. juulil kirjutas Eesti rahandusminister Jürgen Ligi alla Euroopa Stabiilsus-

mehhanismi (ESM) asutamise leppele. Avalikkusele on vähe teada, et ESM-iga liitumine kärbib tublit osa Eesti suveräänsusest. Eriti just seda osa, mis puudutab rahanduslikku sõltumatust. ESM pole mitte järjekordne hädasolevate eurotsooniriikide abistamise programm, vaid palju enam – see muudab Euroopa Liidu aluspõhimõtteid.

Miks ei debateerinud meie meedia tänavu suvel selle üle, kas inimesed on ikka valmis seoses ESM-iga liitumisega loobuma 16. novembril 1988 Eesti Ülemnõukogu poolt vastu võetud Eesti iseseisvuse deklaratsioonist? Selle asemel tegeldi terve suve Edgar Savisaare kangutamise Kesk-erakonna juhi positsioonilt.

Kas pole kummaline, et samal ajal, kui terve Euroopa on oma murelikud pilgud pööranud kriisis lõõmavale Kreekale, kirjutavad Euroopa liidrid vaikselt alla lepetele, mille üle rahvastel puudub ülevaade?

ESM-i asutamise eeltingimuseks on seega EL-i aluslepingu muutus. Nii aluslepingu muudatuse kui ka ESM-i asutamise peab Riigikogu veel selle aasta sees heaks kiitma.

ESM-i ratifitseerimisega eurot omavate riikide rahvusparlamentide poolt näib Euroopa Komisjoni presidendil Jose Manuel Barrosol olevat kahetsusväärne rutt, kuigi selles olevad lepingusätted tuleks panna eelnevalt laiemale avalikule arutelule.

Mitmed majandusteadlased ja poliitikud väitsid hiljutises ühisavalduses, et euroala võlakriisi lahendamiseks tuleb riikidel lõpuks oma suveräänsusest loobuda ja moodustada Euroopa Ühendriigid.

Ühisavalduse teinute seas olid näiteks Nobeli preemia lau-

reaadid Nouriel Roubini ja Joseph Stiglitz, endine Saksamaa kantsler Gerhard Schröder, Briti ekspeaminister Tony Blair, Soome ekspeaminister Matti Vanhanen ja Hispaania ekspeaminister Felipe Gonzales.

Võib-olla tõesti saab eurotsooni laastavast kaosest nüüd korda luua üksnes Euroopa Ühendriike moodustades? Kas Lääne-Euroopa on viibunud heaoluimimas liiga kaua ja nüüd hirmutava võlakriisi tõttu ärgates saabki olla ainsaks päästerõngaks Euroopa Ühendriike loomine?

Ometi on paljudes eestlastes tekkinud kahtlus, et liitusime euroga väga vaelel ajal.

Kesknädala portaalis olevale küsimusele „Kas sooviksite Eesti krooni tagasi?“ on 65% vastanud jaatavalt.

Võinuksime sarnaselt ülejäänud Baltikumi ja Poolaga jääda oma rahaühikule kindlaks. Me ei peaks siis praegu osalema ülikulukates europäästmise projektides.

TÄHTIS PÄEV: Tänavu 11. juulil kirjutas Jürgen Ligi alla ESM-i asutamisleppele. Eesti meedia sellele tähtsale sündmusele tähelepanu peaaegu ei pööranud. Samal ajal tegeldi hoopis maruliselt Keskerakonna kongressi valimistulemuste mõjutamisega.

Kesknädal nõustub Keskerakonna aseesimehe Kadri Simsoniga, kes ütles, et kui Eesti valitsus tahab nõustuda Euroopa Liidu alusdokumentide muutmise, tuleb selleks mandaati küsida uuel rahvahääletusel.

„Eesti liitus organisatsiooniga, kus väga palju õigusi jäi rahvusriikidele endile. Kui need aluspõhimõtted muutuvad, siis tuleb korraldada uus rahvahääletus,“ on Simson öelnud 3. novembri Maalehele.

Eurotsoon on edukas vaid võlakoorma kasvatamises

Eurotsooni riikide valitsuste võlakoorem sisemajanduse koguprodukti suhtes on viimase seitsme aastaga märgatavalt kasvanud ja ulatus 2010. aastal keskmiselt 85,3 protsendini SKP-st.

VIRGO KRUVE
MTÜ Eurosaadik

Võrreldes 2004. aastaga oli Iirimaa riigivõlg 225% suurem, Luksemburgil 192%, Portugalil 161% ja Kreekal 44%. Ohtliku võlakoormaga on ka sellised suured riigid nagu Itaalia, Saksamaa ja Prantsusmaa, kus riigivõlg 81,7 kuni 119 protsenti SKP-st. Ainult kolm riiki olid 2010. aastal väiksema võlaga kui 2004. aastal: Malta, Küpros ja Slovakkia.

Eesti riigivõla väiksema kasvu põhjuseks tõenäoliselt on sel perioodil rakendatud tasakaaluse eelarvete poliitika, mis ei soosinud laenukohustuste tegemist. Samuti oli sellel ajal toimunud kommertsbankade laenuhaldimise ja kinnisvarabuumi riigile kasulik, sest suurenenud tarbimine tähendas maksutulule üleküsimist ja positiivseid lisaelarveid. Valitsuse võetud võlgade edetabelis on esiviisikus Kreeka, Itaalia, Belgia, Iirimaa ja Portugal. Siiani on meedias suhteliselt vähe juttu olnud

Belgia laenukoormusest, sest võrreldes teistega on see kasvanud vaid 2,6 protsenti. Riigi majandus on sellega harjunud ja pole toimunud võlakoorma järsku suurenemist nagu Iirimaa, Portugalis või Kreekas.

Võlakriis levib edasi

Alates 2010. aastast on poliitikud regulaarselt kohtunud ja teinud plaane hättasattunud riikide päästmiseks.

Poolteist aastat tagasi pidi Kreekale piisama vaid 110 miljardi euro suurusest laenupaketist. Praeguseks on sellele lisandunud veel teist samapalju ning alles hiljuti tehti kolmas otsus, nende võlgade kustutamiseks 50% ulatuses.

Poliitikute otsuseid ennetav rahaturg näitab, et võlakriisi ei juhitu Brüsselis ega Frankfurtis tehtud otsustega, vaid aktiivne ja investorid kujukandava omaenda seisukohad, mille peale tuleb eurokraatidel reageerida uute otsuste ja abipakkettidega.

Niikaua kui Kreeka, Iirimaa, Portugal ja Itaalia või ükskõik milline muu riik on sõltuv oma

laenude refinantseerimiseks finantsturul kujuneva intressiga laenamisel, leitakse alati põhjus seniste intresside tõstmiseks, sest riikide riskid on vahepeal suurenenud. Euroopa Keskpank on 28. oktoobri seisuga ostnud 173,5 miljardi euro eest riskantseid riikide võlakirju ja väärt-pabereid, et sellega hoida uute laenude intresse veel talu-

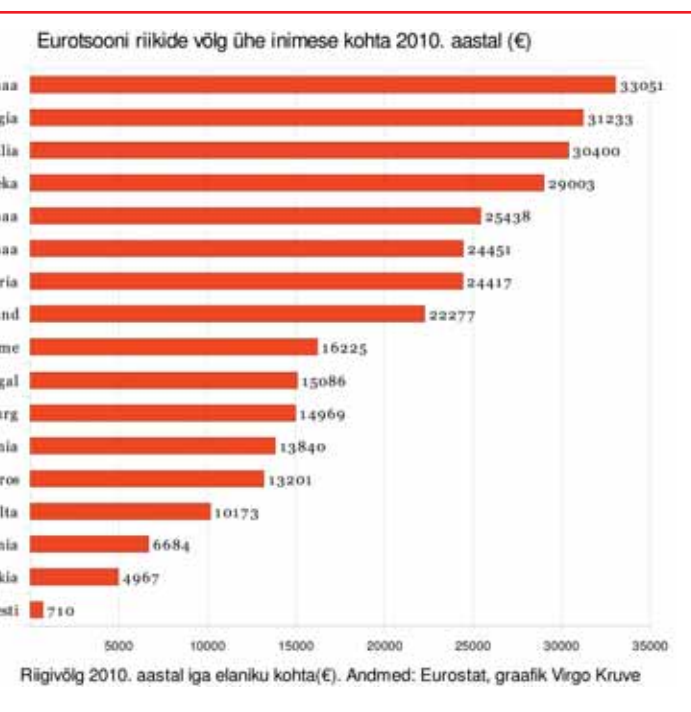
Eesti oli 2009. aasta kriisist juba väljunud, aga koos ühisraha euroga saime uue kriisi, mille jätkumises võib igaks kindel olla.

tavuse piires. Palju lihtsam oleks riikidele laene anda otse Euroopa Keskpankast, mitte läbi kommertsbankade, aga see on eelnevalt tehtud poliitiline otsus, mida tagantjärele raske muuta. Rahvusriigid visatakse finants-turgudel globaalse kapitalismi meelevalla, kus ollakse valmis kasumit teenima ka halbade uudiste pealt. Tänapäeval on

võimalik börsil aktsiaid või võlakirju lühikeseks müües teenida kasumit ka languse pealt. See tähendab sellist tehingut, kus investor laenab väärt-pabereid, müüb need hetkehinnaga maha ja kohustub kokkulepitud aja pärast samaväärse koguse väärt-pabereid tagastama. Kui hiljem on hind madalam, siis selline tehing teenib kasumit hindade languse pealt.

Kas Prantsusmaa ja Saksamaa on järgmised abi-vajajad?

Eurotsooni võlakriisi leevendamist on siiani juhtinud Prantsusmaa ja Saksamaa. Mina arvasin, et need riigid suutsid võlakriisi leevendada oma suure tõttu ja Euroopa Liidu pärast, aga tabelit vaadates on ilmne, et pärast PIGS-riike (Portugal, Iirimaa, Kreeka, Hispaania) tabab kõrgemate intresside laine just Prantsusmaa ja Saksamaad, sest nad on PIGS-riikide järel 6. ja 7. kohal. Nende pangad on investeerinud Kreekasse, ja selle riigi päästmiseks pääs-

tavad nad ka omaenda pangandust. 18. oktoobril tuli reitinguagentuuri *Moody's* teade, et Prantsusmaa võib kaotada oma võlakirjade kõrgeima, AAA reitingu.

Võttes aina uusi kohustusi EFSF-is seniste võlakriis riikide abistamiseks, võivad kõik Euroopa Liidu suuremad riigid leida ennast ülejõukäivate laenuintressidega. Näiteks Saksamaa või Prantsus-

maa võlakoormus on veerandi suurem kui Hispaania, kuid rahaturgul ei spekulera veel nende kahe riigi vastu. Euroga ühinemine pidi olema Eestile kasulik, kuid alates 2010. aasta kevadest jätkuv rahvusriikide võlakriis näitab, et saame osa ennekõike kulu-

tuste kandmisest. Kõige kurvem selle juures on poliitikute poolt tehtavate otsustega kriisi pikendamine.

Ajakirjanike hulgas võib leiduda kapo agente

End rahvuslaseks nimetav Andres Laipea kaitses konservatiivses ajaveebis Infopartisan 2. novembri sissekandes kesknoorte poliitikakooli ja selle korraldajat Jelena Kalbina. (Vt ka 2. nov Kesknädal "Parempoolsed pelgavad kesknoorte poliitikakooli")

Laipea sõnul USA Luure Kesk-agentuuri kunagine direktor William Colby olla öelnud, et agentuurile kuuluvad kõik, kel suures meedias mingit tähtsust. „Kas ta ütles kunagi just täpselt seda, selle üle veel vaieldakse, aga kindel on see, et 1973. aasta novembris tun-

nistas ta, et CIA palgal on umbes kolm tosinat USA ajakirjanikku – Carl Bernstein paljastas vaid mõned aastad hiljem, et neid oli olnud tegelikult enam kui 400,“ märkis Laipea *Infopartisan* portaalis. „Kui kohalikud ajakirjanikud hakkasid mõne aja eest väga valuliselt

reageerima selle peale, et Keskerakonna Noortekogu poliitika-koolis tulevad peagi arutusele salajane jälitustegevus, kaitsepoliitise operatsioonid, värbamine, aga eelkõige sekkumine poliitikasse, siis meenus kohe see Colbyle omistatav ütlus,“ lisas ta.

Laipea esitas küsimuse: miks peaks mõni aus ajakirjanik sellise ürituse peale närvu minema? *Infopartisan* portaalis ta meenus, et kui *WikiLeaks* hakkas eel-

misel aastal avaldama USA diplomaatide salajasi memosid, siis tunnistas näiteks Priit Hõbemägi kohe hirmunult üles, et tema on üks nendest allikatest, kes on välisriikide diplomaatidega juba paarikümnel aastal eksklusiivsetes sõõgi-kohtades usalduslikult vestelnud. „Kas me peaksime tõepoolest uskuma, et see on jätnud mõjumatatema poolt toimetatud ajalehtede sisu? Ja kui palju on Eestis neid ajakirjanikke, kes on teinud koostööd meie oma kaitsepoliitiseiga,

saades selle eest ka mingil moel hüvitatud kapo külluslikust eelarvest, mille üle puudub sisuliselt igasugune parlamentaarne kontroll?“ küsib Laipea. Tema sõnul on need täiesti õigustatud küsimused, mille käsitlemisest peaksid olema huvitatud ka kõik ausad ajakirjanikud, kes toetavad tõesti vaba, uurivat ajakirjandust. Laipeale jääb arusaamatuks (või siis mitte), mis motiveerib neid, kes selliste küsimuste tõstatamise

peale närvu lähivad ja vinguma pistavad.

„Ma ei nõustu muidugi nende üldistustega, mille Keskerakonna Noortekogu poliitikakooli korraldaja Jelena Kalbina tegi tänases (2. nov.– Toim.) *Kesknädalas* parempoolsete kohta, kuid üldiselt jääb üle soovida talle ainult jõudu ja edu, sest eriteenistuste kombitsad on tõesti pikad ning võivad töötada mõnikord ka demokraatia vastu,“ kirjutas rahvuslane. *Kn*

Peeter Kreitzbergi mälestuseks

14. detsember 1948 – 3. november 2011

Edgar Savisaar:

Meie keskelt on lahkunud Peeter Kreitzberg, kes aastatel 1994–2004 oli Eesti Keskerakonna liige, aastal 1995 haridusminister ja aastatel 1996–1999 Tallinna haridus- ja kultuuriala abilinnapea. Eesti riigi poliitikat ja haridusteemade eeskõnelejate ridu on tabanud valus kaotus. Haritud eesti inimene oli läbi aegade Peeter Kreitzbergi üks suuremaid südameasju ja missiooni küsimusi. Tundsin teda palju aastaid, küll sõbrana ja kaasvõitlejana. Meil tuli ette ka eriarvamusi, kuid alati teadsime, et tegelikult oleme väljas ühe asja eest, Eestimaa ja eesti inimeste elujärje eest seisemise. Ega Peeter Kreitzberg ei olnud asjata Keskerakonna presidendikandidaat, tal oli visiooni, riigimehelikkust ja karismaatilistust. Peeter Kreitzberg oli nii mõnigi kord keeruliste olukordade lepitajaks ja tasandajaks.

Peeter Kreitzberg jättis sügava jälje Eesti poliitikasse, ta oli ideoloog ja mõtleja ning haridusvaldkonna suunanäitaja.

Tunnen kurbust, et teda enam meie seas pole, kuid mul on hea meel, et teda lähedalt tundsin, et oli võimalus temaga koos töötada ning et võisin pidada teda oma sõbraks. Olime mõlemad lähedalt seotud Lääne-Virumaaga ja mõnikord nimetas ta ennast ka „meie küla mehiks“. Jään alati mäletama meie ühiseid meeoleoluid istumisi nii Eismal kui ka Hundisilmal. Peeter oli inimene, kellega sai rääkida paljudest asjadest ja ühealastena mõistsime teineteist sageli ka sõnadeta.

Avaldan sügavat kaastunnet perekonnale, lähedastele ja Eesti avalikkusele.

Kalev Kallo:

Tean Peeter Kreitzbergi ajast, mil ta Keskerakonda astus. Lähem tutvus ja koostöö sai alguse siis, kui olime koos Tallinna abilinnapead 1996–1999. Ühiselt elasime üle mitu nii opositsiooni kui ka koalitsioonipartneri poolt algatatud umbusaldust. Leidsime ühise keele nii tookord kui ka hiljem, ja eriti viimastel päevadel, sel saatuslikul reisil. Mulle on alati meeldinud Peetri huumorimeel. Tema huumor sisaldas tihti väikest sarkasmianust, aga parajasti niipalju, et need, keda see puudutas, said küll aru, aga see ei teinud neile kunagi haiget. Võiks öelda, et viimastel päevadel tundsi isegi mingit hingesugulust. Jõudsime paaril korral tõdemuseni, et oleme ju ühe aastakäigu „poisid“ ja ka ühel kuul sündinud; Peeter on minust ainult kaheksa päeva noorem.

Paljuski ühesugune on olnud meie austus ja armastus Hiina vastu. Selgub, et alates 1999. aastast oleme vaheldumisi olnud Riigikogu Eesti–Hiina parlamendirühma juhid. Veelgi tihedamalt Hiinaga suhtlemiseks oli Peeter Kreitzberg asutanud Hiina-teemalise mittetulundusliku ühenduse. Tema huumorimeel ei jätnud teda maha ka siis, kui tal ei olnud kõige kergem.

2. novembri hommikul, kui selgus, et tal oli seljapõlve haigus, tekkis tõttu praktiliselt magamata öö, leidis ta ikka võimaluse öelda, et kui und ei tule, siis loe kolmeni, ja kui siis ikka ei tule, siis loe poole neljani. Kuna sel hommikupoolikul oli meil ette nähtud Tiibeti Ülikooli külastus, ei jäänud märkamata tema kerge elevus ja ootusärevus, sest temas polnud ju kunagi uinunud ülikooliprofessor. Akadeemilise tegevuse eelistatusest poliitikale oli juttu ka meie vestlustes. Ülikoolis võttis meid programmeerimise osakonna direktori asemel vastu prorektor. Kohtusime uues ülikooli raamatukogus. Peetri huvi oli nii suur, et ligi poolteist tundi kestnud ringkäigu ajal tuli prorektoril vastata Peetri küsimustele. Oli momente, kus nad vestlesid kahekesi, sest teiste delegatsiooniliikmete huvi nii suur ei olnud.

Sama päeva pealeõunal suundusime lennujaama, et lennata tagasi Pekingisse. Maandusime Pekingis peale üheksat õhtul. Lennujaamast hotelli sõites oli Peetri meeleolu väga hea. Ta kiitis, et kopsud on jälle korralikult õhku täis ja et enesetunne on hea.

Piisavalt rahulolevate ja heatujulistena läksime poole üheteistkümnepäevaseks hotellisisseregistreerimiseks oma tuppa, kaasas korraldajate antud teadmine, et väljasõit on hommikul kell 9.50 kohtumisele Hiina asevälisministriga.

Hommikul olimegi kokkulepitud ajal hotelli fua-jees, puudus vaid Peeter. Kui kell sai juba kümme, siis ma helistasin. Telefonikutsus pikalt, kuni läks postkasti – keegi ei vastanud.

Läksime Sven Sesteri ja Maret Maripuuga seitsmendale korrusele, kus olid meie toad, helistasime uksekella ja koputasime – ei mingit vastust.

Palusime hotelliteenijal oma võtmega avada ukse. Astusin sisse ja süütasin tule, nägin Peetrit voodis rahulikult teki all lamavat, silmad suletud, nagu magaks. Tundus aga väga kahvatu olevat, astusin voodi juurde ja puudutasin kätt, mis oli teki peal. Tol hetkel mõistsin, mis on juhtunud. Vajasin ise korraks kohta, kuhu istuda. Järjest enam pugese hinge tühjuse ja kurbuse tunne.

Minu siiras kaastunne Peetri perekonnale ja lähedastele, tema sõpradele, kõigile, kes vaimustusid tema isiksuse särast.

Liina Tõnisson:

Peeter Kreitzberg tegutses 17 aasta jooksul alal, mida nimetatakse poliitikaks. Arvestades ta mõningaid ametikohti, isegi tipp-poliitikaks. Samas oli ta Eesti poliitikas mingis mõttes suur erand. Inimene, kelle puhul oli kohe näha, et ta teeb seda, mida õigeks peab, puudutagu see siis tema lemmikteemat haridust või midagi muud.

Peetrit oli rida omadusi, mis on poliitikule väga olulised: haare, loogika, võime oma seisukohti teistele arusaadavaks teha. Kui vaja, siis ka väga lihtsate sõnadega. Ta ei solvanud inimesi, ei häälestanud teisi enda vastu. Enamik teisi poliitiku suhtus temasse hästi, sedavõrd kui see poliitilise konkurentsi tingimustes võimalik on. Aga ta oli kõike muud kui kompromissitaja, olupoliitik.

Peeter oli heas mõttes jäärpäine, tema jaoks oli poliitika kõike muud kui mäng. Niisugune hoiak inimese elu kergeks ei tee, see kulutab. Jagasime viis aastat Peetriga Toompeal ühte kabinetti. See tähendab võimalust rääkida kõigest, ka töövälisest. Maailmast, inimestest, kirjandusest, vähem ja rohkem isiklikest asjadest. Ma õppisin neist jutuajamisest tohutult palju. Ei lakanud kunagi imestamast tema peaaegu piiritu eruditsiooni, aga ka inimlikkuse üle. Mul on kahju, et suutsin talle palju vähem vastu anda kui tema mulle. Ma tean, et ka paljudele teistele.

Peeter lahkus hingepäeval talle kallite hingede juurde.

Aitäh Sulle, Peeter, kõige eest!

Lauri Leesi:

Nagu selliste kurbade uudiste puhul ikka, laususin läinud nädalal minagi: „Ei, see pole võimalik!... Miks just Peeter!?”

Nagu sellistel puhkudel tavaks, meenus kõik positiivne, mis mind Peetriga seob, õigemini, sidus. Meenus, kuis ta mind Keskerakonda kutsus: „Ole täitsa, ära lase mul seal üksinda meie asju selgitada!”

Meie asjade all mõtles ta loomulikult koolielu, kuid ka haridust laiemas mõttes. Tundnud nooruses sügavat vaesust, jäi Peeter suhteliselt vaeseks ka siis, kui palganumber kopsakam ning võimalused laiemad. Me ei käinud teineteisel külas, kui aga kohtusime koosolekul või banketil, ikka seadime sammu teineteise suunas. Kui oli võimalus istuda, istusime kõrvalt, kui pidi seisma, seisime lähestikk. Teemaatika oli meil ikka üks ja sama: haridus ja kõik sellega seonduv. Viimati olime koos Toompea lossi ees, kui õpetajad miitingul osalesid. Peeter tuli majast välja, vestles inimestega, ka minuga. Nähes minu plakatil lauset *Tahan uut ministrit!* pani ta laginal naerma ja sõnas: „Juba jälle!” Siis aga lisas tõsisemalt: „Ausalt öeldes, minagi.” Pole vist mõtet meie juttu pikemalt lahti rääkida... Kui Jaak Aaviksoo augustis Tallinna koolijuhustega kohtus, julgesin talle meenutada, et hetkel on meie hariduse suurimaks probleemiks mitte tema ja Kalle Kütise väljaõeldu, vaid õpetajate niru palk, ning sain vastuseks, et mina sõudvat ikka ja alati ainsana vastuvoolu. Ehk teisisõnu: mis temast kuulata, ta on ju veidrik! Et teist veidrikku, Peeter Kreitzbergi, meie keskel

enam pole, võib Jaak Aaviksoo seesugune väide kõlada aksoomina.

Mailis Reps:

Peeter Kreitzbergist tuntakse haridusringkondades puudust veel aastaid. Eestis on väga vähe neid inimesi, kes suudavad hariduse keerukust ka sisuliselt mõista ning sealjuures selgeid ettepanekuid teha. Peeter Kreitzberg polnud ainult kõrgelt haritud ja kogemustega poliitik, vaid ka südamega Eesti arengule ja tuleviku mõtleja inimese. Iga uue reformiplaani juures oli Peeter Kreitzbergil oma arvamus. Tihti oli just tema see, kes meelde tuletas, et nii mõnigi reformimiskatse on mõodanikus juba oma kasutust tõestanud.

Peeter ei kasvatanudki endale paksu nahka, vaid jäi alati väga emotsionaalseks – olgu positiivsete või negatiivsete arvamuste peale. Kui lained hakkasid üle pea käima, siis võttis ta varastel hommikutundidel aja maha ning suhtles mere ja kaladega. Või istus kõige lähemate sõpradega maha ning vaidles tulihingeliselt filosoofide arvamuste üle. Kalamehenaljad ja -jutud või siis paradigmaatilised vaidlused olidki tema muhendam pool. Laia naerutuse ja inimliku lihtsusega jäi ta meelde lähedastele, sõpradele, headele tuttavatele. Peeter Kreitzberg oli ka väga hea strateeg. Talle meeldis vaadata Eestit kogu Euroopa kontekstis, ning selleks andis ta uue Euroopa loomisel Euroopa Konvendi liikmena omalt poolt tõsise panuse.

Tema ettepanekud lähtusid ikka nii teoreetilisest võimalusest kui ka toetusid mõnele edukale näitele. Tasuta koolilõuna vaidlustes ei väsinud Peeter kunagi meelde tuletamast, et Soome viis tasuta toitlustuse sisse just kõige vaesematel aastatel ega loobunud sellest ka rikka maana. Just selliste selgete argumentidega võrtsitas ta oma ettepanekuid. Peeter Kreitzbergile meeldis olla tema ise, jalutada koeraga looduses, süüa sõpradega mõnusalt õhtust. Peeter ei ajanud taga tõesiklikkust, vaid asjad täitsid tema jaoks eelkõige kindlat eesmärki. Peeter Kreitzberg oli eriline ja silmapaistev isiksus, keda mäletavad paljud ning mälestus kellest meie meeltest ei kao. Mulle oli Peeter aastaid pere-tuttav. Just tema kutsus mind oma sõprade kaudu poliitikasse ning tema oli see, kes pakkus mind haridusministrina välja. Peeter koos lahkunud kaasa Sirjega olid neil aastail minu toetajateks. Vaatamata sellele, et olime viimastel aastatel

erinevates erakondades, jäime haridusest kõneldes sarnaselt mõtlema. Meie omavahelised kohtumised ei nõudnud sissejuhatust. Veel mõne päeva eest arutasime muudatusi, mida peaksime põhikooli- ja gümnaasiumiseadusesse koos esitama. Tunnen tema lähedastele südamest kaasa. Peeter jääb meiega.

Ene Grauberg

kõneles Eesti Päevalehele ja ka Kesknädalale, et hea sõber Peeter Kreitzberg oli kaks päeva enne Hiina-viisiiti tema juures seltskondlikul teeõhtul ja lahkus ebatraditsiooniliselt alles kell veerand viis hommikul, olles pärast teiste külaliste lahkumist kurnatud tervise üle ja rääkinud väga isiklikel tulevikku puudutavatel teemadel.

„Kreitzberg kurtis kehvade enesetunnet ning Grauberg keelitas teda sõitu ära jätta, kuid Peeter jäi enesele kindlaks: lubas Hiinast naastes arsti juurde minna, aja maha võtta ning Graubergile teed tuua.“ Kirjutab Kärt Anvelt 4. novembri Eesti Päevalehes. „Grauberg mõistab, miks Kreitzberg vaatamata kehvale enesetundele seda reisi ära ei jätnud. „Tiibet oli Peetri unistuseks juba ammu ning sellel korral õnnestuski tal lõpuks sinna sõita. Paraku sai Tiibet talle saatuslikuks.“ nendib Grauberg.“

Anvelt kirjutab, et Kreitzbergi tõigi poliitikasse Tallinna Ülikooli professor Ene Grauberg, kes 1995. a. meest ministriks soovitas. „Kreitzbergi tingimus oli – ainult siis, kui sina tuled asekantsleeriks. Nii läkski. Õpetajad kahetsevad, et Kreitzbergi ministriaeg üürikeseks jäi – lindiskandaali tõttu oli valitsus sunnitud tagasi astuma.“ Sõbra ja kolleegi lahkudes jäi pooleli koos Graubergiga alustatud haridusfilosoofia-leksikoni koostamine.

Kesknädal avaldab kaastunnet kõigile, nii lähematele kui kaugematele sõpradele, kes tunnevad PEETER KREITZBERGIST puudust.

Tema surm kodust kaugel vapustas Eesti haridust väärtustavat ühiskonda. Ta oli varasematel aastatel Kesknädala üks tuumakamaid autoreid. Viimati ilmus meil tema sulest Mailis Repsi juubelilugu 2010. aastal.

VEB Fondi vinduv pahandus

NSV Liidu lõpus kehtis kord: kõik ettevõtted pidid oma välistehingutelt saadud raha hoidma NSVL Välismajanduspangas. N.Liidu lagunemisel jäi Eesti ettevõtetele kõik seal olev raha sinna kinni. Nii vähemalt on kogu aeg väitnud Eesti Pank (EP). Kui palju seda raha oli ja kas kõik üldse jäi Moskvasse, pole tänaseni selge.

OLEV RAJU
Tartu Ülikooli professor,
Riigikogu rahandus-
komisjoni esimees
1995–1999

1. Mis see VEB Fond on?

Kui firmad hakkasid Eesti valitsuselt ja Eesti Pangalt nõudma aktiivset tegevust Moskvasse jäänud raha kättesaamiseks, siis kuskil 1990-ndate alguses moodustati VEB Fond. Kõigile selle fondi liikmetele (nende hulgas ka Tartu Ülikoolile) anti välja sertifikaadid (väärtpaberid) summas, mis võrdus Moskvasse kinni jäänud rahasummaga.

2. Miks häbiplekk?

Moodustades sellise fondi ja andes firmadele sertifikaadid, võttis Eesti (NB!) riik endale kohustuse need ükskord ka välja osta.

Nüüd aga hakkavad peale vastuse küsimused.

Miks üldse teha sellist otsust, kui Moskvasse raha tagasi saada ei olevat (ei ole) mingit lootust? Kuuldavasti on sellest fondist, mille maht koos intressidega on kasvanud kuhugi umbes miljardi kroonini, osa „valitud“ oma raha siiski kätte saanud.

Samal ajal on EP väitnud kogu aeg, et Moskvasse raha saadud pole. Loomulikult on valus küsimus, kes kui palju on kätte saanud ja miks on saanud just need firmad (äriühised).

Küsimused VEB Fondiga seonduvast olid teravalt üleval ka aastail 1997–1998, mil olin Riigikogu rahanduskomisjoni esimees. Siis olid üldse moes kummalised tehingud, mille vastu võitlemine tundus küll võitlusena tuuleveskitega.

Nii maksis Põhja-Eesti Pank EP-le tagasi kurikuulsad 10 miljonit dollarit. Mõni päev pärast seda andis EP Põhja-Eesti Pangale erakorralist finantsabi umbes samas summas. Varsti pärast seda läks pank pankrotti. Kohtule igatahes sellest piisas, et Siim Kallas õigeks mõista, kuna riik

kahju ei olevat saanud...

VEB Fondi korral liiguvad visalt jutud, et raha saamiseks tuli mitte just väike protsent sellest ohverdada teatud isikutele ja erakondadele. Siit aga järgmised väga valusad küsimused: kui seda raha pole Moskvasse saadud, siis kust see kättesaadud raha tuli? Eesti maksumaksja taskust?

Aga kui raha Moskvasse ikkagi saadi, siis on see ju otsene vargus? Eriti hull on, kui on mingigi tagapõhi neil sahinatel, et sellest rahast andis Moskva osa kätte vaid sihtsuunitlusega – teatud firmade ja isikute toetamiseks Eestis. Kui jaa, siis võib oletada, milliste teenete eest.

3. Asja peidetakse

Olles Riigikogu rahanduskomisjoni esimees, tegin mitu kirja andmete saamiseks selle kohta, mis siis ikkagi toimus. Vastused rääkisid selget keelt:

MOSKVASSE! Kuid mitte Tšehhovi moodi õhates, vaid raha järgi igatsedes, mis Eesti ärimeestel Moskva Välismajanduspanka kinni jäi. Või kas ikka jäi?

Foto/img.desktopwallpapers.ru

mulle infot ei anta, hämatatakse. Kui oli näha, et lähen kasvõi kohtuni, et välja nõuda täpsed nimekirjad (seda ei saadud mulle siis keelata), tehti peen lüke: 1998. aastal muudeti VEB Fondi õiguslikku staatust – sisuliselt eraõiguslikuks juriidiliseks isikuks. Selle kohta aga detailseid andmeid nõuda üks Riigikogu liige ei saa... Võimalik, et niisugust lüket

tehes loodeti ka mingitele muudele juriidilistele konksudele.

Kuid just see lüke võimaldas neil, kelle käes tänaseni sertifikaadid on, viia vaidlus Riigikohtuni. Vaidlus oli ju nüüd vaidlus teistel juriidilistel alustel – erasektori sees (mitte NSVL-iga, kelle õigusjärg-

Venitati mis venitati, aga tänavu, 2011. aastal, Riigikohus otsustas: riigil tuleb maksta.

laseks me end ei loe), ja vajalikud paberid olid nende (?) käes.

Venitati mis venitati, aga tänavu, 2011. aastal, Riigikohus otsustas: riigil tuleb maksta.

4. Eesti Pank ja valitsus hädas

Kohtuotsus kohustab valitsust hiljemalt nüüd novembris esitama konkreetse kava, kuidas

seletuskiri tuleb jälle mõne reaalse udukogu. Ainult et iga eelnõu kohta saab Riigikogu esitada n+1 küsimust ja täiendava teabe nõudmise.

Otsus surutakse hääletusmasinaga ilmselt kiiresti läbi, aga need kirjalikud infonõudmised...

5. Kriminaalasju ei tule

Venitamisega on siiski õnnestunud paljud asjad matta „kultuurikihi“ alla. Kriminaalasju siit aegumise tõttu kindlasti ei tule. Ja nii mõnigi mõne erakonna rahastamiseks loodud sihtasutus, fond jne on ammu oma tegevuse lõpetanud ja materjalid arhiivi andnud. Niipalju kui neid üle antud on.

Aga neilt täiendava info küsimise aeg on ammu möödas. Mõnigi inimene on juba siit ilmast lahkunud.

Võib ainult unistada, et ehk õnnestub nüüd teada saada, kas see raha Moskvasse saadi või ei ja kas keegi on midagi juba varem kätte saanud.

Selles mõttes on ülioluline üks juhuslik (???) sõnake valitsuse kõnepruugis, ilmselt ka selles eelnõus, mille ametlikku teksti ma kahjuks näinud pole, –

Vaata kui palju inimesi teenib sinust vähem!

Nagu me teame, on meie põhjanaabril kombeks sügiseti kõikide töötajate palganumbrid avalikustada. Soome statistikakeskus jagas YLE uudiste palvel soomlased kümnesse palgarühma. Palgarühmad vt allpool! Kesknädal võttis yle.fi portaalist järgmise „lohutuse“ soomlastele, kes ei teeni nii palju kui nende kolleegid.

1. KOHALIKU OMAVALITSUSE TÖÖTAJAD

KOV kuupalgad 2010 (bruto, täispäeva püsiva töölepinguga)

2. ERASEKTORI TÖÖTAJAD

2010 (andmed põhinevad töandjate organisatsioonide esitatud andmetele ning mitteorganiseerunud töandjate puhul statistikakeskuse hinnangule)

3. RIIGITÖÖTAJAD

2010 (bruto, täispäeva püsiva töölepinguga)

http://yle.fi/uutiset/teemat/verot/2011/11/katso_kuinka_moni_tienaa_vahemman_kuin_sina_2993165.html

Kuuldavasti on sellest fondist, mille maht koos intressidega on kasvanud kuhugi umbes miljardi kroonini, osa „valitud“ oma raha siiski kätte saanud.

seda teha. Algul tundus, et valitsus lihtsalt ei täida kohtuotsust – korduvad trahvid makstakse ära ning ilmselt oleks asja sundtäitmiseni minekuni võimalik venitada veel oma paar aastat. Aga ilmselt mitte järgmiste Riigikogu valimisteni.

Nüüd tundub, et valitsus on valinud teise tee. Lastakse Riigikogul selles küsimuses teha otsus, mis sisuliselt tähendaks VEB Fondi pankrotti. Ja siis ilmselt algaks uus aastaid kestev uurimine ja kohtuprotsess: kas tegu ikka oli või ei olnud kuritegeliku teadliku pankrotiga, mille pealegi korraldas „süüdimatu“ Riigikogu... Ja oodata on, et selle eelnõu

Tallinn 10130
Toom-Rüütl 3/5
www.kesknadal.ee

Kui kehtestaks kasumitrahvi?

Liibuat üle neljakümne aasta juhtinud Muammar Gaddafi tuli lõpetada oma tegevus diktaatorina. Rahvas ja välisriigid tahtsid Liibüas teistsugust riigikorda.

Euroopa Liidus võtame valitsemisest osa vastavate seaduste ja direktiivide kehtestamisega, vägagi kollektiivselt, inimeste poolt, keda rahvas europarlament on valinud. Asjaajamine on korrektselt vormistatud – kõik on väga demokraatlik ja enamgi veel.

Tähelepanelik inimene märkab, mida võiks veelgi paremini teha. Need usaldatavad seal direktiivide man millegipärast ei armasta inimeste võrdselt kohtlemist. Heaks näiteks on sõnavara rikastamine väljendiga “suhkrutrahv”. Sisuliselt oli ostja ostnud kaup, et seda kasumiga maha müüa. Õige väljend, mis annaks meile asjakohase informatsiooni taunitava sündmuse kohta oleks “kasumitrahv”. Pealegi väga õnnestunud rakenduseseadusega, sest ega Euroopa Liidul pole sobiv hakata tegelema mingisuguste kaupmeestega – riik maksab trahvi ja otsib ise, kes on süüdi, kes mitte. Õige ka, sest selline rikastamine Euroopa Liidu arvel ei ole sugugi viisakas ja pahalt riigilt laekuv summa korvaks ju tekkinud kahju.

Väga õnnestunud skeem. Kahjuks kasumitrahvi rakendatakse valikuliselt.

Kui pank annab suure kasumi ootuses suure laenu, siis pole sisuliselt tegu laenuvõtjale abistava käe ulatamisega, vaid suure kasumi lootuse ja ootusega.

Vastutustundetus avaldub ikkagi rahamüüja-poolse situatsiooni analüüsis või selle puudumises. Raha kergekäeline väljaandmine kahjustab mis tahes rahastusteemi ja süüdlaste korralekutsumiseks pole vaja kehtestada uut seadust. Meil ongi juba sissetöötatud süsteem „kasumitrahvi“ näol. Euroopa Liidul on vajaliku raha sisenedamiseks ka hästi toimiv rakenduseseadus, mis ei kohusta pankadega üldse jamama hakata – trahvi tasub riik, mis on pangale tegevusloa väljastanud, ja summas, mis tekkinud kahju korvab. Las riik siis ise otsib, kus on süüdlased, kus süüdi. Käime siis mööda sissetallatud radu ja kohtleme kõiki võrdselt nagu demokraatlikus riigis kohane!

Teisalt, muu hulgas õigustaksime oma inimeste ja ettevõtete võrdse kohtlemisega ka võitluses demokraatia eest oma elu ohverdanud inimeste paleusi.

Ants Lahe

Mõnus on jälgida mahedaid mõtteid, mis kutsuvad kaasa mõtlema.

22. oktoobri Postimehe-Arteris arutleb Haapsalu moekunstnik Liivia Leškin muu hulgas: „Mu vanaemal oli siinsamas toas juuksur, vanaisal väike kommikoda, kus ta tegi Kawele komme ja müüs ka siin natuke, naabrinaisel oli vastas pagariäri. Samas majas elati ja tehti tööd. Oli küll tarbimishiskond, kuid kõik raha jäi siia.“ Kunstnik räägib oma tegemistest ja toekspidamistest ning elust Haapsalus ja Eestimaal üldse, sealhulgas põllumajanduse jalgele aitamist ning väikeettevõtluse soosimisest ja toetamisest, ning lõpetab nii: „Tundub, et

Mahedatest mõtetest

muud retsepti pole, kui kerime lindi sada aastat tagasi ja hakkame jälle otsast peale. Tundub tõdemus ju on, et kõik, mis on hästi, on äraunustatud vana.“

Suundume mõttes Eesti parnassile: huvitav, millest või mida mõtleb hommikust hommikusse Ärna (Erma) talu hommikupoolsest aknastaknalust – peaaegu 20-aastast sööti – imetlev President? Mingi mõte ju peaks tekkima... Ikkagi on tegemist mõjuka mehega, pealegi esivanemate töö otsese jätkajaga. Veel 20 aastat tagasi kasvatas see maa vilja, tootis piima, liha, lina... Andis inimestele, küll võõra võimu all, tööd ja tulu. Veelgi varem, tuntud riigitegelasest

talumeest Hans Rebase Ärmal käidi jälgimas uusi põllumajandusnippe, mida peremees välislähetustel käies kodutallu katsetamiseks tõi. Iga selline talu andis kunagi vähemalt neljale inimesele aastaringiselt tööd. Perenaisel polnud vaja küla pealt leivajahu lunida, piiri tagant liha, piima, kartuli jm ostmiseks valuatat kulutada. Mõtisklem: kas eeskuju oleks nakatav, kas tekiks taas piima, liha, lina jne tootjad, kokkuostjad, töötajad?.. Ometi see nii oli: kogutud vara jätkus 20 aastaks laristada ja välja vedada, enne kui pankrot aknast hakkas sisse vaatama. Aga kuidas poolakatel jätkus tootjaid ja turge?

Riigikogu, kui juba lõi presedendi, võiks nüüd minna ja teeme-ära-korras aidata presidendil maad kündä. Luua uut pretsedenti ehk head eeskuju, kuidas panna maa, eriti põllumaa, oma eesmärgi teenima – majandust eden dama. Ilmahulgustelt („kodu-maatutelt“) pärinev kama2-seisukoht – kust, kuidas, kelle arvel doos/noos kätte saada – kisub vaid kuristikku ega täida rahvuse püsijäämise eesmärgi. Kusagilt tuleb ju eeskujudega alustada.

Jaan Vahtra
Tallinn

Eakatel käis külas Ester Tuiksoo

Tartu Eakate Nõukoja kutsel kohtus 28. oktoobril tartlastega Riigikogu keskerakondlasest liige Ester Tuiksoo. Ta rääkis oma tööst Riigikogu Euroopa asjade komisjonis.

Ka sellest, et Eesti põllumees ootab Euroopa Liidult toetust, aga mida ei tule, see on toetus, mis rahaliselt võrduks toetusega, mida saab Hollandi põllumees. Rahvaasemik kurtis põllumajandusministri saatuse üle nii tähtsa küsimuse lahendamisel. Tuleb välja, et nn istuv minister ei vastuta Eesti riigis millegi eest.

Pildile on jäänud Ester Tuiksoo, siinkirjutaja ja ürituse korraldaja, Tartu Eakate Nõukoja juht Tiina Mürk.

Leidub ka rõõmsustavat tumedate ohupilvede vahel: nimelt võib iga kodanik oma territooriumil kaubelda omavalmistatud pirukatega või ka õunte ja lilledega oma aiast. Samas sai ka selgeks, et suured küsimärgid meie peade kohalt ei kao kuhugi.

Marje Aavoja, Tartu

Veolia õhuveoäri

2. novembri Kesknädal avaldas Endel Rihvki artikli „Kasumlik prügiäri...“. Selle taustale sobiks mõni sõna Veolias toimuvast.

Mul on Hiiumaal Käina vallas Kassaris mõtteline osa Pärna kinnistust, mida külastan vaid kord aastas – tänavu juunis viibisin seal paar tundi. Mul ei ole Veoliaga lepingulist vahe-korda ega pole mul seal ka prügikonteinerit. Vaatamata sellele esitati mulle 11-eurone prügiveoarve. Olen seda neile kolm korda tagastanud koos eestikeelse kaaskirjaga, millest arusaamine näib Veolias raskusi valmistavat.

Globaalkontserniks paisunud Veolia prügiveok Singapuris.

Kui oled kinnistuomanik, siis Veolia arvates ei ole oluline, kas seal olmejäätmeid tekitasid või ei – maksta tuleb kinnistu omamise eest.

Anekdoot? Sugugi mitte – see on tegelikust elust toodud tippbürokratia näide.

Elmar Hollmann, Kärdla

Enam kui anekdoot

Noorpoliitik ja veteranpoliitik vestlevad olukorrast riigis

VETERAN: Eelmisel korral rääkisime meie riigi välisvaenlastest. Venelased meid sõjaga vallutamata enam ei tule; seda ütles ka üks nende juhtivpoliitik. Sest nemad ostvat meid ära. Meil ollakse aldis müüma maju, maad ja metsa.

Praegu tahan sinuga vahetada mõtteid hoopis sisevaenlastest, sest seegi määrab Eesti saatuse, sinu ja minu oma samuti. Kui varem võis veel kahelda, siis praegu on täiesti selge, et meil on sisevaenlane ametlikult olemas.

NOOR: On kah või?

VETERAN: Need oleme meie sinuga.

NOOR: Nalja teed või!? Meie pole kellegi vaenlased!

VETERAN: Nii arvad sina, aga kuna meie oleme keskera-kondlased, kelle juhiks on hr Savisaar, kes presidendi poolt on vaenlaseks märgistatud, et temaga mitte koostööd teha ja tema panust meie uhkesse Laulvasse Revolutsiooni mitte tunnustada, siis laieneb põlgus ka meile. Uskumatu, aga tõsi, et hr Savisaarele olid isegi nuhid taha pandud! Nii on lood meie silmapaistva Laulva Revolutsiooni eestvedajaga. „Tuli kaugelt võõras mees, olemegi supi sees!“

NOOR: Ma olen märganud, et Laulva Revolutsiooni „õiged võitjad“ ilmusid lehedale alles peale kriitilisi sündmusi. Seda võis näha ka viimasest sellekohasest filmist.

VETERAN: Minu vanaema ajal oli olukord veelgi dra-maatilisem. Osa vabadusvõitlejaid pisteti isegi pokri. Nii juhtus ka Artur Sirguga, kes oli Eesti sõjakooli lõpetanu ja Vabadussõjas Tallinna koolipõilaste pataljonis teeninud. Vanglast põgenes Sirk välismaale, kus hukkus. Olla kolmanda korruse aknast alla kukkunud. Juhuslikult muidugi.

„Kui me ise oma inimesi ei hoi, siis aitame vaenlasi,“ ütles toona minu vanaema. Olgu muld talle kerge!

H. Kukk, Tartu

Näh, kus ütlevad!

Eestis käib ususõda – kristlased märatsevad Niguliste ümber.

Netiavarustest

Kohtumised Tartus!

Laupäeval,
12. novembril kell 13
saavad Keskerakonna
Tartu büros (Ülikooli 12)
kohvilaual kokku
seniorid.

Teisipäeval,
15. novembril kell 14
arutatakse Tartu
linnatranspordi
probleeme abilinnapea
Raimond Tammega
(linnaavalitsuse haridus-
osakonna saalis, Raekoja pl
12).

Laupäeval,
19. novembril kell 13
Keskerakonna Tartu büros
kohtumine erakonna
arendussekretäri
Siret Kotkaga.

PÕLVA annab teada!

Keskerakonna
Põlvamaa büroo
asub nüüd
uues ruumis,
Kesk tn. 42
(1 korrusel).

AVATUD
T 11 – 13
K 11 – 16
N 12 – 15

Referent:
50 62 376

TULE PEOPLE!

Hea erakonnakaaslane!
Põlvamaa piirkonna
aastalõupüüdi,
mis on pühendatud ka Keskerakonna
20. juubeleile, toimub
laupäeval, 10. detsembril.
Osavõtutasu 30. novembrini 5 €,
1.–5. detsembrini 8 €.
Osalemissoovist palume teatada oma
osakonna esimehele või referendile
tel 5062376.
Registreerimine koos osavõtutasuga palume
vormistada hiljemalt 5. detsembriks.

Kõik keskmõttekaaslased, peole!

Lahkus
Eesti olümpialiikumise
eestvedaja ja taastaja,
eri aegadel
eestlust pühaks pidanud

ARNOLD GREEN
1920–2011

Avaldame kaastunnet
lähedastele, sõpradele,
kolleegidele.

Eesti Keskerakond

Pensionärid kohtuvad peaministriga

Reedel, 11. novembril kell 11.00
Rahvusraamatukogu saalis
eakate kohtumine peaminister
Andrus Ansipiga teemal
“Kuidas toime tulla üha
kallinevas ühiskonnas“.

Oktoobripööre ja kolmas tee

Algus esiküljel

Alandatud ja solvatud maksid algul kätte jõukatele, seejärel iseendale. Eriti Stalini ajal. Saanud teada võimupöördest Petrogradis, arvas Eesti Maanõukogu jutud proletariaadi diktatuurist lobaks. Konstantin Päts lootis rahvuslike kitsenduste kadumist ja Jaan Poska mõtles ajutisele iseseisvusele, kuni punased kukuvad. Eestlased rajasid vasaktsentristliku Eesti Wabariigi.

Hukutav eksitus?

Kogu maailma politoloogid ja sovetooloogid on juba peaaegu 100 aastat väitnud, et Karl Marxi ideed olid hukatuslikud. Ajalugu näitaski, et kommunistliku pöörde järel tekkisid üsna sarnased ebatõhusa majandusega totalitaarühiskonnad, mis alustasid terroriga. Marxi kõige põhilisema arusaama järgi vastab riik ja ühiskondlik pealishetis majanduslikule korrale. Mahajäänud maal viib revolutsioon endisest olukorrast veelgi madalamale tasemele (Majandusteooriad ja filosoofilised käsikirjad 1844. aastast. Tallinn 1982). Seda bolševikud ignoreerisid. Tekkis riigikapitalism.

Vene rahva enamus tahtis inimnäolist kapitalismi ja põlgas Euroopat. See olnuks ajaloo loomulik käik, mille „proletariaadi diktatuur“ läbi löikas. See diktatuur püsis 70 aastat ja maksis hinnanguliselt 70 miljonit inimelu. Koos kommunismiga hakati vihkama ka sotsialismi ja vasakpoolsust. Seda iseäranis Eestis. Praeguses Euroopas on pilt selge: mida lõuna poole, seda suuremad on sotsiaalsed lõhed ja rahva mässumeelsus ning seda

Eesti madal ühetaoline tulumaksu-määr ja väikesed sotsiaalkulud lähendavad meid Venemaale ja mitte Euroopale.

vähem lootust ka tulevikus majanduslikult edukas olla. Sotsialistlikus Põhjas on tänu lastetoetustele sündimus normaalne. Itaalias ja Hispaanias

on naise kohta 1,2 last – ehkki rasedustestvastaste vahendite kasutamist peab katoliku kirik surmapatuks. Vahemeremaade ja Iirimaa probleem pole hii-gellaenudes, vaid sotsiaal-majanduslikus korras, kus rikkad

liseerumises), ja Wall Streeti hõivamine tänavu 16. oktoobril andis sellest märku. Parempoolsus on paradüüs eliit-dile, kes maksab töövõtjatele liiga vähe palka, et nad piisavalt tarbida saaksid.

fašismi, see omakorda viis Teise maailmasõjani. Viimasele järgnes paratamatult „külme sõda“, mis Kanada ajakirjaniku Mark MacKinnoni arvates on uuel kujel järele käes. Kui riikide, rahvaste ja inimete üle valitsevad kriis ja sõda, polegi arukat käitumist oodata.

Kolmas tee

Eelnevast kokkuvõtetest tuleb ilmselt karta, et ka tänapäevane liberaalne ühiskond ja postmodernne maailm häd perspektiive ei paku. Seda ei tee ka Hiina ega India. Inimesi elab maailmas miljard rohkem, kui maakera toita ja joota suudab. Rikkad võtavad veel elult viimast. Vaeste lootused paremale elule kustuvad. Põhjamaad on juba üle poole sajandi käinud keskteed ja vältinud sajandi

suurimaid hullusi. Nende kogemus on väärtuslikum parempoolsetest mõistustest või emotsionaalsetest konstruktsioonidest. Kui eesti rahvas ihsate lastetoetuste ja puuduliku sotsiaalsüsteemi tõttu välja sureb ning kolmandik rahvastikust kaalub Eestist lahkumist, siis on raske öelda, et siin on ilus elada, nagu näitab Eesti inimarengu aruanne 2010–2011.

J. A. Hobsoni teooria (1903) järgi kapitalismi ei olegi, kui kodanlus on kõrgelt maksustatud ja töövõtjad kõrgelt taastatud ning riik kulutab roh-

maailma. Kui eilsed edukad rikkurid endalt elu võtsid ja kadus 15 miljonit töökohta, saadi aru, kui vähe sõltub üksikinimesest.

Suurest majanduskriisist jäi toona kõrvale vaid N. Liit. Mandri-Euroopas kadus demokraatia, v.a Tšehhoslovakkias ja Põhjamaades. Itaalias määratses fašism ja Saksamaal natsionaalsotsialism. Praegu pooldavad äärmusliberalismi need, kes pole Suurt Depressiooni üle elanud. Hirm kommunismi ees tingis

kelt raha sotsiaalse heaolu tagamiseks. Siis toimib riik ja majandus inimese hüvanguks ning iga inimene on väärtustatud. Põhjamaad on Euroopas ka majanduslikult kõige konkurentsivõimelisemad. Kolmandat teed üritas käia ka Tony Blairi valitsus Suurbritannias. Eestis pooldavad seda teed SDE ja KE.

Inimkonna ajalugu on katastroofide ajalugu. Mõnikord on neist õpitud. See on raske, kuid mitte võimatu.

MIS VAHE ON OKTOOBRIREVOLUTSIOONIGA? Praeguses Euroopas on pilt selge – mida lõuna poole, seda suuremad on sotsiaalsed lõhed ja rahva mässumeelsus. Fotol rahutused Hispaanias sügisel 2010.

rikastuvad ja vaesed vaesuvad ning majandust juhib stiihia. Meie madal ühetaoline tulumaksu-määr ja väikesed sotsiaalkulud lähendavad meid Venemaale ja mitte Euroopale. Võitlus kommunismi ja kapitalismi vahel kahepooluselises maailmas haaras kõiki inimesi ja eluvaldkondi ning lõppes mõlema poole kaotusega. Maailm arenes ebanormaalselt. Kui tuumaraketid seisis seljaltaga, oli koletu ajupesupaaratu. Rahvas ootab siiani paremat pettust ja meelelahutust. Inimesed on ühiskondlike probleemide ees võimetud.

Ähvardav tulevik

Nüüdisajal tundub hirmuäratav V. I. Lenini teooria imperialistmist kui roiskuvast ja surevast kapitalismist, millele ta arvas järgnevat üleilmse kommunismi (1916). Lenin toetus statistikale ning Inglise majandusteadlase ja mõtleja John Atkinson Hobsoni teooriale näitamaks, miks kapitalism hukkub.

Koloniaalimpeeriumid on tänaseks kadunud, kui asja tuum on monopolism, finantsoligaria, kapitali väljavedu ja maailma jaotamine mõjusfäärideks suurriikide vahel. Hobsoni nägi, et alamkihid mõistavad hukka kapitali kontsentratsiooni (mis on osa globa-

Terased mõtted Mart Helmelt

Mida pidanuks Euroopa juhid siis kummi lõputu venitamise asemel tegema?

Kõigepealt tulnuks euro juba 2010. aastal majanduse tugevdamiseks ja Euroopa konkurentsivõime tõstmiseks kolmandiku võrra devalveerida. Ühtlasi tulnuks üle vaadata riikide laenuportfellid ning asuda laene resoluutselt restruktureerima. Kolmandaks tulnuks pangad karmilt auditeerida, rämps- ja likvideerida, riikidega tihedalt seotud pangad natsionaliseerida ja üksnes tugevad

pangad turule edasi jätta. Neljandaks tulnuks administratiivselt tegeleda suure hulga elanike enamikku otseselt puudutavate hindade reguleerimise ja külmumistamisega. Ja last but not least. Kogu Euroopa – KOGU EUROOPA! – pidanuks juba aasta tagasi minema üleüldisele säästurežiimile. Me oleme ju üksteise suhtes solidaarsed, või kuidas? Ah et see kõik pole kapitalismis võimalik? Ärge tehke nalja! Euroopas pole kapitalismi.

MART HELMELT Delfis 6.11 "Europa ist kaputt"

TALLINNA TV

14. - 20. november

ESMASPÄEV, 14.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:30	Terve tervis*
10:00	Kultuuritehas*
10:30	Euroopa tee
10:45	Tallinn, olen kuulus!*
12:30	Estica. Nikolai Imetegija kirik*
13:00	Paris*
15:05	InfoTV
17:55	KAVA
18:00	Elu peeglis*
18:30	TeTeVeke
19:00	Dokumentaalfilm. Sülem
19:30	Tartu uudised
20:00	Pealinnapilt
20:30	TÄNA. Pealinn uudised
21:00	Tallinlase tarbeks*
21:30	Jutud folgiklubis
22:00	Leonard Cohen - "Olen sinu mees"
23:40	KAVA
23:45	Tartu uudised*
00:15	Pealinnapilt*
00:45	TÄNA*
01:15	Jutud folgiklubis*
01:45	Leonard Cohen - "Olen sinu mees"
03:25	InfoTV

TEISIPÄEV, 15.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:30	Dokumentaalfilm. Sülem*
10:00	Tartu uudised*
10:30	Pealinnapilt*
11:00	Tallinlase tarbeks*
11:30	Jutud folgiklubis*
12:00	Triangel*
12:30	Leonard Cohen - "Olen sinu mees"
14:10	InfoTV
17:55	KAVA
18:00	Linna aed*
18:30	TeTeVeke
18:40	Jäljed*
19:10	Luubi all
19:30	Välisliin: Tallinn 20.08.1991
20:30	TÄNA. Pealinn uudised
21:00	Helsinki - Tallinn
21:30	Sportisõbrad
22:00	Tundmatu
23:25	KAVA
23:30	Luubi all*
23:50	Välisliin: Tallinn*
00:50	TÄNA*
01:20	Helsinki - Tallinn*
01:50	Sportisõbrad*
02:20	Tundmatu*
03:45	InfoTV

KOLMAPÄEV, 16.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:10	Luubi all*
09:30	Välisliin: Tallinn 20.08.1991*
10:30	Helsinki - Tallinn*
11:00	Sportisõbrad*
11:30	Mõistuse ja käega*
12:00	OTSE:
12:30	LV pressikonverents
13:55	Tundmatu*
17:55	InfoTV
18:00	KAVA
18:30	LV pressikonverents*
19:00	TeTeVeke
19:30	August 1991.
20:00	Tulevikumälestused
20:30	Kultuurimeeter
21:00	TÄNA. Pealinn uudised
21:30	Estica. Kolm öde
22:00	Elu peeglis
23:50	Boynton Beachi Raske Kaotuse klubi
23:55	KAVA
00:25	LV pressikonverents*
01:25	August 1991.
01:55	Tulevikumälestused*
02:25	Kultuurimeeter*
02:55	TÄNA*
03:25	Estica. Kolm öde*
03:55	Elu peeglis*
05:15	Boynton Beachi Raske Kaotuse klubi*
05:15	InfoTV

NELJAPÄEV, 17.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:30	LV pressikonverents*
10:00	August 1991*
11:00	Kultuurimeeter*
11:30	Estica. Kolm öde*
12:00	Elu peeglis*
12:30	Boynton Beachi Raske Kaotuse klubi*
14:20	InfoTV
17:55	KAVA
18:00	Pealinnapilt*
18:30	TeTeVeke
18:45	Hundu päevikud
19:00	Sportisõbrad*

19:30	REC
20:00	KodanikuTV. Südamelt ära
20:30	TÄNA. Pealinn uudised
21:00	Hingelt tugevad
21:30	Meistrite linn
22:00	Naisagendid
23:55	KAVA
00:00	REC*
00:30	KodanikuTV. Südamelt ära*
01:00	TÄNA*
01:30	Meistrite linn*
02:00	Naisagendid*
03:55	InfoTV

REEDE, 18.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:15	Hundu päevikud*
09:30	REC*
10:00	KodanikuTV. Südamelt ära*
10:30	Hingelt tugevad*
11:00	Meistrite linn*
11:30	Viljo Tamm 55*
12:00	Terve tervis*
12:30	Naisagendid *
14:25	InfoTV
17:55	KAVA
18:00	Helsinki - Tallinn*
18:30	TeTeVeke
18:45	Hundu päevikud
19:00	Dokumentaalfilm. Eedeni aed*
19:30	Ajaga sammu
20:00	Kultuurimeeter
20:30	TÄNA. Pealinn uudised
21:00	Tallinn, olen kuulus!
21:30	Kimp on käes
22:00	Kirelõm
23:45	KAVA
23:50	Ajaga sammu*
00:20	Kultuurimeeter*
00:50	TÄNA*
01:20	Tallinn, olen kuulus! *
01:50	Kimp on käes*
02:20	Kirelõm*
04:05	InfoTV

LAUPÄEV, 19.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:15	Hundu päevikud
09:30	Koos parima sõbraga
09:50	Ajaga sammu*
10:20	Kultuurimeeter*
10:50	Kimp on käes*
11:20	REC*
11:50	Luubi all*
12:10	Tallinn, olen kuulus! *
12:40	August 1991*
13:40	Kirelõm*
15:25	InfoTV
17:55	KAVA
18:00	TeTeVeke
18:15	Estica. Kolm öde*
18:45	Hundu päevikud
19:00	Kutseharidus Tallinnas
19:30	Tallinn liigub
20:00	Sini-valge lipu all
20:30	TÄNA. Pealinn uudised
20:50	KodanikuTV. Südamelt ära*
21:20	Doctor Strange
22:40	Rock Hotel 33
00:10	KAVA
00:15	Kutseharidus Tallinnas*
00:45	Tallinn liigub*
01:15	Sini-valge lipu all*
01:45	TÄNA*
02:05	Doctor Strange*
03:25	Rock Hotel 33*
04:55	InfoTV

PÜHAPÄEV, 20.11

08:55	KAVA
09:00	TeTeVeke*
09:15	Hundu päevikud*
09:30	Aleksei Turovski lood
10:00	Kultuurimeeter*
10:30	Terve tervis
11:00	Linna aed
11:30	Tallinlase tarbeks
12:00	Suured helid
13:00	Tallinn liigub*
13:30	Koos parima sõbraga*
13:50	Doctor Strange *
15:10	InfoTV
17:55	KAVA
18:00	TeTeVeke
18:15	TNTV
18:45	Tallinn, olen kuulus!
20:30	TÄNA. Pealinn uudised
20:50	Euroopa tee
21:05	Terve tervis*
21:35	Eikunagimaa
23:15	KAVA
23:20	Tallinn, olen kuulus! *
01:05	TÄNA*
01:25	Eikunagimaa *
03:05	InfoTV

Nädala juubilar VIRVE OSILA 65

Kesknädal pöördus Virumaa poetessi Virve Osila poole tema juubeli puhul sooviga teha lühiantervjuu.

Proua loobus ettepanekust teravise pärast ja varasemate ebameeldivate kogemuste tõttu suhtlemisel ajakirjanikega. Kõigest hoolimata elab 10. novembril 1946 sündinud Virve Osila looming eelkõige läbi Urmas Alenderi laulude eestlaste hinges. Alender lõi suurema osa oma viimastest lauludest nimelt Osila sõnadele.

Virve Osila viies luuleraamat "Hingelind" on pühendatud Urmas Alenderi mälestusele. Järgnevalt avaldame juubilar Virve Osila mõtteid, mis on võetud portaalist www.ruja.ee.

*

„Ühel detsembriõhtul kuulsin raadiost Urmast laulmas. Laulu sõnad tundusid mulle kuidagi tuttavad. Jäin tähelepanelikult kuulama ja sain äkki aru, et need olid luuletused minu esimesest kogust "Mälestuste tuul"! Ma ei teadnud, kuidas need luuletused olid jõudnud Urmasele ja mul oli niisugune tunne, justkui istuks ta stuudios, keeraks minu luulevihiku lehti ja laulaks..."

Kirjutasin Eesti Raadiosse ja Helgi Erilaiid saatis mulle vastuseks väikese kasseti, millel oli kaheksa avalikul kontserdil lindistatud laulu. See kasset tähendas mulle palju, sest Urmas oli minu luuletustest välja

valinud just need, mis eriti lähedased mulle enesele: kirjutatud mõne valusa momendi ajendil...

Kuulasin siis seda kassetti ja mõtlesin, et peaksin Urmasele kirjutama, ta üles otsima. Mida rohkem ma kuulasin, kuidas Urmas oli neid laule laulnud, seda enam tekkis mul tunne, et ühelt poolt on tema mind väga hästi mõistnud, aga teisalt oleksin mina justkui alateadlikult pöördunud tema poole. Hiljem olen tema tuttavatelt kuulnud, et ta võttis minu luulet kui isiklikult temale suunatud mõtteid. Ta oli Rootsis koguni tütrele öelnud, et kuidas see ikka saab nii olla: Virve kirjutab seal Eestis täpselt selles, millest mina siin mõtlen...

Aeg läks ja ma lükkasin Urmasele kirjutamist kogu aeg edasi. Kuni äkki ilmus ühes ajalehes intervjuu, kus Urmas minust väga kenasti ja põhjalikult rääkis: et mina olen tema lemmikluuletaja ja teatud märksõnad minu luuletustes on tema jaoks väga olulised. Pärast seda võtsingi kätte ja kirjutasin Urmasele kirja. Kohe tuli ka vastus ja ma sain teada, et Urmas plaanis juba mõnda aega mind üles otsida, aga ei tahtnud tühjade kätega tulla. Ta oli mõelnud, et teeb Hingelinnu kasseti valmis ja tuleb siis. Oma viimases kirjas ta kirjutas, et nüüd on kõik laulud lõplikult viimistletuna linti lauldud ja lähapäevil toob ta

Foto Mäetaguse valla kodulehelt / montaaž Kesknädal

need Eestisse – siis ka isiklikult mulle. See kiri oli 16. septembrist (1994. a. – I.V.). Kirjutasin veel talle vastuse ja saatsin mõned alles täiesti soojad luuletused. Rääkisin sellestki, et minu neljas luulekogu "Lootuse luigid" on Viljandis valmis trükitud ja selleks ajaks, kui tema kassetiga kohale jõuab, on minul talle anda uus luulekogu. Hiljem Joko rääkis, kuidas isa selle peale rõõmistanud ja öelnud: "Ma teen siis iga luulekogu põhjal kasseti!"

Ja siis tuli 28. september... Selle päeva kohta on Virve Osila kirjutatud: Pool südamest mul suri sel päeval, Kui kuulsin, et sa läksid Igaviku Teed. Liig valus uskuda, et enam sind ei näe ma, et ütle mata jäid mul sõnad need, mis olin hinges hoidnud ainult sulle. Ei ole ilmas keegi mõistnud mind nii sügavalt kui sina...

Olid mulle mu vaimutiibu toetav hingelind.

Kui ma südapäeval sain teada, et Urmas Alender oli hukkunud laevas, hakkasin kogu aeg nimekirju jälgima. Lootsin, et ta ilmub veel välja. Kuni ühel hetkel tundsin täiesti füüsilist valu ja minuni jõudis see hirmus teadmine... Ma ei oska neid tundeid kuidagi seletada... Aga sellest päevast olen ma kaotanud midagi iseendast. Hakkasin kirjutama ja kirjutamise jõul sain vähehaaval vapustusest üle. Siis, jõulu esimesel pühapäeval tuli Joko ütleks: tõin sulle oma isa hääle... Mõni päev enne seda, kui Urmas laevale läks, oli ta Hingelinnust koopiat teinud. Originaal jäi koos Urmasega merepõhja.

Kuulasin neid laule ja mõtlesin: nad on väärt, et neid kuuleksid ka teised. Kuulutuse peale võtsin ühendust firmaga "Alligaator". Seal tuldi kohale samal päeval, kasset valmis. Samuti hakkasin ma luuletusi hiljem üle vaadates mõtlema, et on ju väga palju inimesi, kes Urmast austavad ja mäletavad. Ja mitte ainult Urmast, seal oli ju laevataisi süütuid inimesi ja võib-olla oleks minu poolt kirjapandu omal moel ka mälestuseks neile...

Hakkasingi otsima sponsoreid. Tahtsin korraldada nii, et raamatust saadav tulu läheks Jokole, samuti kassetist protsent, see oleks juba midagi olnud.

Vastutulelikke inimesi leidsin kohe. Raamat läks töösse ja sai küllalt ruttu valmis.

Kui luulekogu kätte sain, elasin kõik uuesti läbi. Aga see oli teistsugune läbielamine. Ja mul oli hea meel, et ma asja ette võtsin, sest nagu ütles üks Joko hea tuttav – kui Urmas oleks seda raamatut näinud, oleks ta sellega rahule jäänud!"

Luuletus Hingelinnust

Kaks sõpra oli mul.
Kaks sõpra vaid.
Üks tormi jäi...
ja teine sõber reetis.
Ja kuigi enam pole pisaraid,
Aeg igaveseks valu hinge neetis.

Kaks sõpra oli mul.
Üks hoiab veel,
ehk küll ta ise hukkus lainete murrus...
Nii erisuguseid on äratööd...
Kes ellu jäi,
mu jaoks on rohkem surnud.

Kaks sõpra oli mul...
Jäi ühest hääl,
et tema lauludest ma tuge tundma harjuks.
Jäi teine kaotsi valedes.
Ja sääl
ta muutub halliks unustuse varjuks."

Juubilaril loomingust austaja
Indrek Veiserik

Euroopa kannatus Ukraina suhtes katkemas

Algus esilehel

Seetõttu olid kohtunike distsiplinaarkorras vabastamise ja sisekontrolli tugevdamise otsused vajalikud.

Kuid samas on see kaasa toonud soovimatute kohtunike vabastamise ning teiste kohtunike ebakindluse ja hirmu.

Veelgi enam, kohtunike isevalitav kontrollorgan koosneb valitsusele lähedastest inimestest, mis suurendab õigusemõistjate hirmu ja teadmust, et nad on poliitilise surve all. Just kohtusüsteemi poliitiline sõltuvus ongi olnud peamiseks küsimuseks opositsioonipoliitike kohtuprotsesside juures.

Opositsioonipoliitike ja endise peaministri Yulia Timoshenko valitsuste ametnike vastu suunatud kriminaaluurimine algas 2010. aastal. Kõige enam ongi tähelepanu pälvinud Timoshenko ise, endine sise-minister Juri Lutsenko ja kaitseminister Valeriy Ivashchenko. Lutsenko vastu on esitatud süüdistused kriminaalkoodeksi paragrahvide 191 (riigivara ebaseadmärkipärane kasutamine) ja 365 (ametlike volituste ületamine) alusel, sest ta olevat miilitsapäeval jaganud

liiga palju medaleid ja lilli ning olevat edutanud oma autojuhi politseiniku staatusesse. Ta arreteeriti 21. augustil 2010 ja on alates sellest ajast olnud vahil all.

Timoshenko süüdistamine

Timoshenko on tänini süüdistuse saanud paragrahvide 364 ja 365 alusel – ta olevat ületanud volitusi ja kuritarvitanud oma ametkondlikku posit-

Timoshenkot süüdistatakse selles, et ta väidetavalt ebaseaduslikult kirjutas alla Ukraina „Naftogasi“ ja Venemaa „Gazpromi“ vahelisele lepingule. Samas olid 2009. aastal gaasikriisi ajal Euroopa naabrid eluliselt huvitatud, et leping võimalikult kiiresti sünniks, sest külm talv nõudis ülikiiresti gaasitransiidid jätkamist.

siooni. Süüdistatuna selles, et ta väidetavalt ebaseaduslikult kirjutas 2009. a alla Ukraina „Naftogasi“ ja Venemaa „Gazpromi“ vahelisele lepingule. Samas olid 2009. aastal gaasikriisi ajal Euroopa naabrid eluliselt huvitatud, et gaasileping võimalikult kiiresti sün-

niks, sest külm talv nõudis ülikiiresti gaasitransiidid jätkamist.

5. augustist 2010 on Timoshenko olnud vanglas. Kõigepealt eeluurimise all ning 11. oktoobril 2011 mõistis kohus Timoshenkole seitse aastat vangistust, ning ta peab maksma 150 miljonit eurot väidetavalt riigile tekitatud kahju eest. Veelgi enam, kohus keelas tal kolm aastat töötada avalikus sektoris.

Poliitiliselt motiveeritud kaasused

Loomulikult ei tohi keegi, sealhulgas ka endised ja praegused valitsuse liikmed, olla seadustest kõrgemal. Kuid rahvusvaheliste ekspertide hinnangul on need kaasused motiveeritud siiski peamiselt poliitiliselt.

Sõnum opositsioonipoliitikele ja uutele tärkavatele jõududele (nt poksimaaimeistri Vitali Klitschko juhitud Ukraina Demokraatliku Reformi Erakonnale) on selge: olge oma kriitikas ettevaatlikud!

Muret tekitab nende kohtuprotsesside juures just see, et tuuakse välja Ukraina õigussüsteemi suuremad puudused – lisaks süüdistajale on ka prokuratuuril siiani õigus juurdlust läbi viia.

Kriminaalmenetluse seaduse alusel ei ole Ukrainas kaitsel selliseid õigusi nagu õigusi riigile kohane, ning kaitsjatest kui võrdsetest vastastest süüdistajatest on võimatu rääkida. Näiteks oli võimalik süüdistustoitumikutega tutvuda vaid kohapeal ning süüdistaja poolt määratud ajal, koopiaid teha ei olnud võimalik.

Kuid peamiseks probleemiks oli ja on kohtunike sõltuvus. Peale viimaseid kohtusüsteemi reforme on kohtunikke võimalik vabastada vaid paari nädalaga ning konkreetsed näited tuntud kohtunike peal toimunud näitavad, et sisulisi põhjendusi ei toodagi. Seega ei saa rääkida kohtunike erapooletusest, samuti võime-

kusest käsitleda kohtuprotsessi fakte. Kaitsedvokaatide selge seisukoht on selline: kõigepealt on ära otsustatud nende isikute ring, keda poliitikast kõrvaldada ja teistele hoiatavaks eeskujuks tuua, ning alles seejärel on püütud leida tõendeid.

Ukraina positiivsed reformid

Viimastel kuudel on Ukrainat iseloomustanud mitmed positiivsed sammud Euroopa Liidu

Viimastel kuudel on Ukrainat iseloomustanud mitmed positiivsed sammud Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu suunas. Kuid poliitilisteks kiskuvad kohtuprotsessid on tõmmanud varju kõigele muule.

ja Euroopa Nõukogu suunas. Kuid poliitilisteks kiskuvad kohtuprotsessid on tõmmanud varju kõigele muule. Ka mina võin nimetada mitut positiivset reformi, mida Ukrainal on alustanud või mille suunas on astunud põhimõttelisi samme. Kuid poliitilised kohtuprotsessid võtavad kogu tähelepanu, ning isegi kui majanduskoostöö Euroopaga teatud tingi-

mustel laieneb, ei tule see kellelegi enam kergelt.

Täna on selge, et president Yanukovychi visiit Brüsselisse on edasi lükatud ning et nii Euroopa Liit kui hetkel ka Euroopa Nõukogu (debatt toimub jaanuaris) on valmis veidi ootama. On ju veel võimalik astuda konkreetseid samme, näiteks dekriminaliseerida paragrahvide 364 ja 365 kehtetuks tunnistamisega poliitiliste otsuste kriminaalkorras karistamine; vabastada

oponentsioonipoliitikut ning võimaldada neil eelolevatel sügisestel parlamendivalimistel osaleda, viies kohtureformi sisse vajalikud muudatused, mida Euroopa Nõukogu eksperdid on nõudnud. Seega on Euroopa praegu Ukraina suhtes veel äraootav, kuid kannatus on kiirelt katkemas.

Mailis Reps